

Välfärdsområdesstyrelsen 12.09.2022 § 108

§ 108

Samlingssvar på en del av de fullmäktigemotioner som lämnats in 2022 (VOF)

Beredning och upplysningar:
Syrjänen Markus
Moisala Jarno
fornamn.efternamn@luvn.fi

Förslag

Välfärdsområdesdirektör Svahn Sanna

Välfärdsområdesstyrelsen beslutar föreslå välfärdsområdesfullmäktige att välfärdsområdesfullmäktige

1. beslutar anteckna svaret på följande fullmäktigemotioner, som ingår i redogörelsedelen, för kännedom:

- Fullmäktigemotion: Genomförande av mentalvårdstjänster med låg tröskel inom varje kommuns område;

- Fullmäktigemotion: Mentalvårdstjänster enligt vårdmodellen öppen dialog;

- Fullmäktigemotion: Inledning av en seniorrådgivningstjänst i Västra Nylands välfärdsområde;

- Fullmäktigemotion: Gratis preventivmedel för unga under 25 år;

- Fullmäktigemotion: Utarbetande av en neurodiversitetsstrategi för Västra Nylands välfärdsområde;

- Fullmäktigemotion: Styckkostnaderna för tjänsterna ska specificeras;

- Fullmäktigemotion: Smidigt samarbete mellan skolhälsovården och den övriga elevvården;

- Fullmäktigemotion: Redogörelser från social- och patientombudsmän och ombudsmän för personer med funktionsnedsättning i Västra Nylands kommuner skickas till Västra Nylands välfärdsområde för kännedom och

2. beslutar konstatera att fullmäktigemotionerna är slutbehandlade.

Behandling

Beslut

Välfärdsområdesstyrelsen godkände förslaget enhälligt.

Redogörelse

Enligt 26 § i förvaltningsstadgan ska välfärdsområdesstyrelsen på en motion som inte påverkar budgeten och som undertecknats av minst 15 fullmäktigeledamöter så fort som möjligt men senast ett halvt år efter att

motionen lämnats in förelägga ett svar för behandling i välfärdsområdesfullmäktige.

Fullmäktigemotionerna som behandlas nu har lämnats in på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträden den 7 mars 2022, den 29 mars 2022 och den 19 april 2022.

Samlingssvar på fullmäktigemotionerna

Västra Nylands välfärdsområde ordnar tjänsterna i enlighet med lagen om ordnande av social- och hälsovård samt lagen om ordnande av räddningsväsendet från och med den 1 januari 2023. Avsikten är att välfärdsområdets budget för 2023 godkänns på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde i december 2022. Avsikten är att välfärdsområdets strategi godkänns på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde i oktober, varefter riktlinjer som hänför sig till tjänsterna tas upp i beslutsfattandet stegvis när beredningen fortskrider.

Fortsatt behandling av en fullmäktigemotion kan vidtas efter att ansvaret för ordnandet av tjänsterna har överförts till välfärdsområdet och man i beslutsfattandet beslutar om mer specifika riktlinjer för produktionen av tjänsterna.

I samlingssvaret på fullmäktigemotionerna har man därför beaktat nuläget inom beredningen i välfärdsområdets kommuner och beredningsorganisationen. Fullmäktigemotionerna i sin helhet ingår i bilagematerialet.

Sammanfattning av fullmäktigemotionerna som är föremål för samlingssvaret

1. Motion: Genomförande av mentalvårdstjänster med låg tröskel inom varje kommuns område

Peppi Seppälä och 47 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 7 mars 2022 lämnat in en fullmäktigemotion om genomförande av mentalvårdstjänster med låg tröskel inom varje kommuns område.

I motionen föreslås att Västra Nylands välfärdsområde börjar erbjuda mentalvårdstjänster med låg tröskel i varje kommun inom sitt område.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

Mentalvårdstjänster med låg tröskel för barn och unga erbjuds i första hand av elevhälsan. I alla skolor och läroanstalter finns utsedda hälsovårdare, psykologer och kuratorer.

Enligt lagen om elev- och studerandevård ska en studerande ges möjlighet till ett personligt samtal med elevhälsans psykolog eller kurator senast den sjunde arbetsdagen vid läroanstalten efter det att den studerande har begärt detta. I brådskande fall ska möjlighet till ett samtal ges samma eller nästa arbetsdag. I lagen fastställs dessutom att hälsovårdarens arbetstid inom skol- och studerandehälsovården ska ordnas så att de studerande i förekommande fall har möjlighet att besöka hälsovårdarens mottagning också utan tidsbeställning.

Kommunerna har deltagit i den riksomfattande verksamhetsmodellen Första linjens terapier. Verksamhetsmodellen är en del av den nationella strategin för psykisk hälsa och stödet för vårdreformen, och den gör det möjligt att förverkliga terapigarantin i välfärdsområdena. I

verksamhetsmodellen Första linjens terapier förbättras tillgången till och processerna för mentalvårdstjänster på basnivå i samverkan med de kommande välfärdsområdena och universitetssjukhusen. Verksamhetsmodellen siktar på att varje vårdproffs i första linjen har verktyg för att stöda klientens mentala hälsa och att klienten enkelt hittar fram till hjälp som erbjuds av ett proffs. I Västra Nyland har metoder som har kommit fram via verksamhetsmodellen (bl.a. för hantering av ångest och förebyggande av depressionssymptom) har utbildats i stor utsträckning och utbildningarna fortsätter fortfarande. Utöver metoderna siktar verksamhetsmodellen på en smidig gradering av vården och sammanhängande vård-/servicestigar. Verksamhetsmodellen producerar ett nationellt utvärderingsverktyg för behovet av digital hjälp, en interventionsnavigator, som standardiserar och förenhetligar hänvisningen till rätt hjälp. Genom verksamhetsmodellen byggs dessutom mångsidiga digitala tjänster för olika åldersgrupper, såsom handledd egenvård, terapi på webben samt olika slags självhjälsprogram som en del av Psykportens innehåll.

Öppenvården inom mental- och missbruksvården för vuxna och unga utvecklas för att stämma överens med den riksomfattande verksamhetsmodellen Första linjens terapier. Med hjälp av verksamhetsmodellen Första linjens terapier är det möjligt att ordna första linjens mental- och missbruksvård på basnivå på ett strukturerat och enhetligt sätt, på så sätt att bedömningen av vårdbehovet och vården efter det som erbjuds enligt klientens behov genomförs smidigt, effektivt och likvärdigt oberoende av klientens hemkommun.

2. Motion: Mentalvårdstjänster enligt vårdmodellen öppen dialog

Tiina Ahlfors och 24 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 7 mars 2022 lämnat in en fullmäktigemotion om mentalvårdstjänster enligt vårdmodellen öppen dialog.

I motionen föreslås att Västra Nylands välfärdsområde utreder möjligheterna att utnyttja modellen för öppen dialog inom mentalvårdstjänsterna.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

Dialogiskhet i klientens vård är för närvarande ett centralt element i områdets mental- och missbruksvård. I kommunerna i Västra Nylands välfärdsområde har man främjat verksamhetsmodellen Första linjens terapier, som i mångt och mycket grundar sig på samma tanke som i vårdmodellen öppen dialog; snabb och effektiv vård som erbjuds utan tröskel och riktas rätt.

Även i fortsättningen ska verksamheten genomföras så att man inte bygger upp onödiga kriterier för utlåtanden och diagnoser, och ser till att alla invånare behandlas lika. De här är också förenligt med principerna för vårdmodellen öppen dialog.

3. Motion: Inledning av en seniorrådgivningstjänst i Västra Nylands välfärdsområde

Markus Myllyniemi och Anu Rasinsalo samt 23 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2022 lämnat in en fullmäktigemotion om inledning av en seniorrådgivningstjänst i Västra Nylands välfärdsområde. I motionen föreslås att man i Västra Nylands välfärdsområde inleder förberedelser för att introducera en seniorrådgivningsmodell på olika håll i vårt välfärdsområde. Dessutom

föreslås att välfärdsområdet samarbetar med kommunerna och aktörerna i den tredje sektorn för att de tjänster som i nuläget erbjuds i samband med seniorrådgivningstjänsterna i framtiden kan erbjudas i samband med seniorrådgivningstjänsterna.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

Tjänsterna som beskrivs i motionen förverkligas också i nuläget i kommunerna i samarbete mellan seniorrådgivningen och hälsostationerna. Äldre får på områdets rådgivningspunkter för äldre och dels på hälsostationerna omfattande handledning exempelvis om stöd för hälsa och välmående (bland annat om näring, motionsmöjligheter, olika slags stöd- och rekreationsgrupper inom tredje sektorn i området), frågor om boende, tjänster som erbjuds av privata aktörer, sociala förmåner och tjänster för äldre. En betydande del av kontakterna med låg tröskel sker per telefon. Bedömningen av servicebehovet inom hemvården, det effektiviserade serviceboendet och andra tjänster som grundar sig på beslut görs hemma hos den äldre, där det är möjligt att observera hur livsmiljön påverkar klientens funktionsförmåga. Majoriteten av de äldre (ca 60 procent av 60-åringarna och 80 procent av 80-åringarna) har någon kronisk sjukdom och de har därför redan en långvarig och regelbunden vårdkontakt till hälsostationen. Åtgärderna som beskrivs i motionen genomförs redan på alla hälsostationer i Västra Nyland; enligt motionen svarar seniorrådgivningen på samma servicebehov som hälsostationerna i nuläget. Harmonisering och utveckling av tjänsterna har inletts som en del av beredningen av välfärdsområdets serviceorganisation och projektet Framtidens social- och hälsocentral.

4. Motion: Gratis preventivmedel för unga under 25 år

Anita Westerholm och 41 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2022 lämnat in fullmäktigemotionen "Gratis preventivmedel för unga under 25 år".

I fullmäktigemotionen föreslås:

- Att det reserveras budgetmedel så att avgiftsfria preventivmedel är tillgängliga för alla under 25 år i Västra Nylands välfärdsområde
- Att ungas möjlighet att diskutera preventivmetod och sexuell hälsa med en skolhälsovårdare eller annan personal inom den förebyggande hälsovården tryggas.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

Preventivrådgivningens tjänster varierar i Västra Nylands kommuner. Esbo, Ingå, Raseborg, Sjundeå, Hangö och Grankulla erbjuder gratis preventivmedel antingen för alla under 25 år eller för alla under 20 år. I de övriga kommunerna erbjuds inte gratis preventivmedel.

I Västra Nyland inleds 2022 ett försök med gratis preventivmedel för personer under 25 år i Hangö, Högfors, Kyrkslätt, Lojo och Vichtis. Staten finansierar försöket 2022–2023. Syftet med försöket är att ordna smidiga och enhetliga tjänster som är lättillgängliga och som omfattar preventivmedel mot graviditet och könssjukdomar, rådgivning som främjar sexuell och reproduktiv hälsa och sexualundervisning. Försöket genomförs under tiden 1.9.2022–31.8.2023. Enhetligheten i tjänsterna i Västra Nyland ökas under försöket med en gemensam verksamhetsmodell för att erbjuda gratis preventivmedel samt genom att förenhetliga besöken. Efter försöket utvärderas det i slutet av 2023 och utgående från detta utarbetar man en plan för att utvidga

verksamhetsmodellen som bildats under försöket till hela Västra Nyland.

I kommunerna som deltar i försöket erbjuds personer under 25 år gratis preventivmedelstjänster av: Preventivmedelsrådgivning, rådgivning för unga, skol- och studerandehälsovård, mödra- och barnrådgivning samt hälsostationer. För personalen ordnas fortbildning under försöket bl.a. om ungas sexualitet och hur de kan börja använda preventivmedel.

5. Motion: Utarbetande av en neurodiversitetsstrategi för Västra Nylands välfärdsområde

Noora Koponen och 27 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2022 lämnat in en fullmäktigemotion om utarbetande av en neurodiversitetsstrategi för Västra Nylands välfärdsområde.

I fullmäktigemotionen föreslås att Västra Nylands välfärdsområde vidtar åtgärder för att bereda en neurodiversitetsstrategi.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

En arbetsgrupp med representanter för kommunerna som utvecklar servicekedjan i mentalvården för barn och unga har bildats som en del av beredningshelheten för barn, unga och familjer i Västra Nylands välfärdsområde. I arbetsgruppen finns en bred representation från olika kommuner och tjänster. Den här gruppen har inlett sin verksamhet i början av 2021 och det första prioriteringsområdet har varit att beskriva servicekedjan för barn och unga med neuropsykiatriska symptom. Det här arbetet fortsätter och målet är att förankra smidiga och samordnade tjänster i det kommande Västra Nylands välfärdsområde, för att det ska vara möjligt att stöda barn och unga som uppvisar neuropsykiatriska symptom, och deras familjer, effektivt och i rätt tid. Samarbete utförs också med den specialiserade sjukvården, för att stegen i vården är smidiga och att man i tjänsterna på basnivå garanterar kompetensen bl.a. genom utbildning och konsultationsbesök.

6. Motion: Styckkostnaderna för tjänsterna ska specificeras

Henrik Vuornos och 29 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2022 lämnat in fullmäktigemotionen "Styckkostnaderna för tjänsterna ska specificeras".

I motionen föreslås att man i välfärdsområdets budgetförfarande introducerar förfaranden som gör det möjligt att jämföra kostnaderna för tjänsteprodukterna, både i fråga om offentlig och köpt serviceproduktion, genast från och med den första budgeten.

Nuläget i beredningen i välfärdsområdet

Ett fungerande och systematiskt ledarskap av ordnandet av tjänster förutsätter ett omfattande kunskapsunderlag om välfärdsområdets serviceproduktion.

Planeringsarbetet för att produktifiera välfärdsområdet tjänster ska börja under det pågående året på så sätt att den egentliga produktifieringen kan inledas 2023.

Genom en produktifiering av tjänsterna produceras information bl.a. om serviceproduktionens styckkostnader, kostnadsstruktur och serviceproduktionens volym. Den här informationen används i ledningen av ordnandet av tjänster, till exempel i produktionsbeslut och i

uppföljningen av verksamheten och ekonomin. Bland annat kostnadsjämförelsen mellan de egna produktionsenheterna och jämförelsen av kostnadsnivån i den egna produktionen med tjänster som anskaffas från marknaden spelar en väsentlig roll i planeringen av ordnandet av tjänsterna.

I budgeten för 2023 kommer man att fastställa produktionens omfattning och anslagen som den förutsätter och inkomsterna från produktionen, samt prestationsmängderna i fråga om de viktigaste serviceprodukterna. I den mån det är möjligt separeras den egna produktionens prestationsmängder från köptjänsternas motsvarande. Det här tjänar i början bildandet av en lägesbild på strategisk nivå av produktionen som överförs till välfärdsområdet.

Välfärdsområdets utmanande ekonomiska situation och det därtill hörande kraftiga behovet av att allokera resurser på ett effektivt sätt förutsätter ett gediget kunskapsunderlag till stöd för beslutsfattandet redan i början av inledningen av välfärdsområdets verksamhet. Därmed kommer verksamhetens och ekonomins kunskapsunderlag att utvecklas snabbt när basfunktionerna i övergångsfasen har säkrats. Bland annat produktionssättens noggranna jämförelsekalkyler (t.ex. make-or-buy-analyser) genomförs utifrån detta i början med punktvisa beräkningar.

I välfärdsområdes organisationsplanering har man strävat efter att trygga förutsättningarna både för utveckling av informationsledning och effektiv implementering. I utvecklingen av informationsledningen är målet att börja använda bästa praxis från områdets kommuner, samkommuner och privata aktörer och göra det till en del av lösningarna på välfärdsområdesnivå.

7. Motion: Smidigt samarbete mellan skolhälsovården och den övriga elevvården

Johanna Karimäki och 21 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2022 lämnat in en fullmäktigemotion om smidigt samarbete mellan skolhälsovården och den övriga elevvården.

I motionen föreslås att man i välfärdsområdet pilottestar, utvecklar och introducerar bästa praxis för samarbetsmodeller mellan skolhälsovården och den övriga elevvården.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

I fullmäktigemotionen konstateras att coronapandemin har påverkat välmåendet och inläringen bland barn och unga på många sätt. Barn och unga bör få hjälp och stöd i ett tidigt skede, i sin egen uppväxt- och utvecklingsmiljö, dvs. i skolan eller i läroanstalten.

Elevhälsan är främst förebyggande elevhälsa med generell inriktning som stöder hela skolan eller läroanstalten. Att stärka inläringen och välmåendet är en del av läroanstaltens vardag och basverksamhet. I genomförandet av elevhälsa med generell inriktning deltar alla vuxna som arbetar inom läroanstaltssamarbetet. Vårdreformen medför inga ändringar i organiseringsättet av eller innehållet i elevhälsan med generell inriktning.

Elever och studerande har dessutom rätt till individuell elevhälsa, som omfattar både skol- och studerandehälsovård och psykolog- och kuratorstjänster. Till det hör också en multiprofessionell expertgrupp som kan kallas samman från fall till fall som stöd för eleven.

Elevhälsotjänsterna är lagstadgade i förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gymnasiet och yrkesutbildningen. I vårdreformen samlas elevhälsans tjänster så att en anordnare ansvarar för dem och tjänsterna blir en funktionell helhet. Västra Nylands välfärdsområde ansvarar från och med den 1 januari 2023 för ordnandet av elevhälsans tjänster. När ansvaret för ordnandet av elevhälsans tjänster i fortsättningen finns hos en aktör, blir det möjligt med allt smidigare samarbete och utveckling av tjänsterna, både på skol-/läroanstaltsnivå och på välfärdsområdesnivå. Utvecklingsarbete på flera nivåer utförs i områdets skolor.

I fullmäktigemotionen uppmärksammas att skolläkarnas yrkeskunnsighet inte alltid utnyttjas tillräckligt för att minska mängden frånvaro från skolan.

I alla Västra Nylands kommuner används också i nuläget en gemensamt överenskommen modell för ingripande i frånvaro från skolan, där skolläkaren vid behov bidrar med sin medicinska kunskap som en del av den multiprofessionella bedömningen. Bland annat elevhälsan kan konsultera skolläkaren med låg tröskel. I fråga om frånvaro från skolan görs också ett utvecklingsarbete som styrs på nationell nivå. Fokus ligger här på multiprofessionellt samarbete.

8. Motion: Redogörelser från social- och patientombudsmän och ombudsmän för personer med funktionsnedsättning i Västra Nylands kommuner skickas till Västra Nylands välfärdsområde för kännedom

Arja Juvonen och 16 andra ledamöter har på välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 29 mars 2022 lämnat in fullmäktigemotionen "Redogörelser från social- och patientombudsmän och ombudsmän för personer med funktionsnedsättning i Västra Nylands kommuner skickas till Västra Nylands välfärdsområde för kännedom"

I fullmäktigemotionen föreslås att de årliga redogörelserna från social- och patientombudsmän och ombudsmän för personer med funktionsnedsättning i Västra Nylands kommuner i fortsättningen skickas till Västra Nylands välfärdsområde för kännedom. Mottagaren kan vara välfärdsområdesstyrelsen/välfärdsområdesfullmäktige eller/och en nämnd.

Beredningssituationen i välfärdsområdets kommuner

Social- och patientombudsmännens uppgifter överförs från kommunerna till välfärdsområdet och de fortsätter sålunda sitt arbete vid Västra Nylands välfärdsområde. De årliga redogörelserna från social- och patientombudsmän skickas i fortsättningen till de politiska beslutsfattarna i Västra Nylands välfärdsområde för kännedom. Även de årliga redogörelserna från ombudsmannen för personer med funktionsnedsättning skickas i fortsättningen till de politiska beslutsfattarna i Västra Nylands välfärdsområde för kännedom.

Bilagor

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite: Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelun toteuttaminen jokaisen kunnan alueella

- Valtuustoaloite: Avoimen dialogin hoitomallin mukainen mielenterveyspalvelu
- Valtuustoaloite: Senioripalvelun käynnistäminen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella
- Valtuustoaloite: Maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille nuorille
- Valtuustoaloite: Neurostrategian laatiminen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle
- Valtuustoaloite: Palveluiden yksikkökustannukset avattava
- Valtuustoaloite: Sujuva yhteistyö kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon välillä
- Valtuustoaloite: Länsi-Uudenmaan kuntien sosiaali- ja potilasasiamiesten ja vammaisasiamiesten selvitykset Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tiedoksi

För kännedom

Beslutshistoria